

สุขภาวะทางปัญญา

สุขภาพ คือ สุขภาวะที่สมบูรณ์ ทั้งทางกาย ทางจิต ทางสังคม และทางปัญญา

สุขภาวะทางปัญญาเป็นไหน

อวิชชา หรือความไม่รู้ หรือการขาดปัญญา ทำให้เกิดความบีบคั้นหรือทุกข์ภาวะ

ปัญญาทำให้เกิดความเป็นอิสระ หรือหลุดพ้นจากความบีบคั้น เกิดสุขภาวะ

ปัญญา อิสระภาพ สุขภาวะ จึงเป็นสภาวะที่ทับซ้อนกันอยู่

ปัญญา คือ การรู้ หรือรู้เท่าทัน หรือการเข้าถึงความจริง หรือสิ่งสูงสุด

สิ่งสูงสุด คือ **ความจริง ความดี ความงาม**

ในความจริงมีความดี ในความดีมีความงาม ทั้ง ๓ อยู่กันและกัน

ความจริง คือ สรรพสิ่งล้วนเชื่อมโยงเป็นหนึ่งเดียวกัน

การรู้เห็นและคิดแบบแยกส่วน ก็เหมือนตาบอดคลำช้าง ไม่รู้ช้างทั้งตัวแล้วขัดแย้งทะเลาะกันใหญ่ ถ้าเห็นทั้งหมดหรือเห็นช้างทั้งตัวก็ไม่มีอะไรจะขัดแย้งกัน

การรู้เห็น คิด และทำแบบแยกส่วน ทำให้ตกอยู่ในที่แคบ เกิดความบีบคั้น ขัดแย้ง ทั้งในตัวเอง และกับผู้อื่นและสิ่งอื่น เป็นทุกข์ภาวะ การเอาตัวเองเป็นศูนย์กลาง คือ อวิชชา หรือการขาดปัญญา หรือการหลงไป เพราะความจริงไม่ได้เป็นเช่นนั้น

ความจริง คือ สิ่งทั้งหลายย่อมเป็นไปตามเหตุปัจจัย ไม่มีตัวตน เป็นเอกเทศ การเอาตัวเองเป็นศูนย์กลางแบบที่ฝรั่งเรียกว่า Self-centered จึงเป็นการแยกส่วน นำไปสู่ความขัดแย้งและความทุกข์

การมีปัญญาลงลดความเห็นแก่ตัว ยิ่งลดความเห็นแก่ตัวมากเท่าไร ก็ยิ่งเป็นอิสระและยังมีสุขภาวะ

ทุกคนจึงควรเป็นคนเรียนรู้และช่วยให้เพื่อนมนุษย์ได้เรียนรู้ เพื่อมีสุขภาวะทางปัญญา มนุษย์มีศักยภาพที่จะมีสุขภาวะทางปัญญา สัตว์ไม่มี

สังคมสุขภาวะทางปัญญาสร้างได้ดังนี้

๑. แต่ละบุคคลควรสลัดตัวออกจากมายาคติ (ความไม่จริง) ที่ครอบงำให้เราไม่รู้สึกล้มเลิกศักยภาพในตัวเอง

- สำนักในศักดิ์ศรีและศักยภาพในความเป็นมนุษย์ของตัวเองที่จะทำอะไรดี ๆ

- สำนักในศักดิ์ศรีและศักยภาพในความเป็นมนุษย์ แล้วลงมือทำอะไรดี ๆ จะทำให้มีความสุขอย่างยิ่ง

นี่ก็เป็นสุขภาวะทางปัญญา ที่ทุกคนทำได้ถ้ารู้

๒. คนที่ถูกจริตหรือมีวัตถุประสงค์ตรงกัน ควรรวมตัวร่วมคิดร่วมทำในเรื่องที่มีประโยชน์สาธารณะตามเรื่องที่กลุ่มสนใจ การรวมตัวร่วมคิดร่วมทำ ทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติ ซึ่งเป็นกระบวนการทางปัญญาที่ทรงพลัง และก่อให้เกิดสุขภาวะอย่างเหลือล้น จนมีคนพูดว่า มีความสุขประดุจบรรลุนิพพาน

๓. บุคคลในข้อ ๑ และกลุ่มในข้อ ๒ เข้ามาเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่าย เกิดเป็นสังคมเครือข่ายคล้ายสมอ สมอจะมีชีวิตของตัวเอง ที่เรียนรู้จากกัน ขยายตัว และเพิ่มคุณภาพขึ้นเรื่อย ๆ

เป็นสังคมอุดมปัญญาและสังคมอุดมสุข ซึ่งก็คือ สังคมสุขภาวะทางปัญญา

ประเวศ วะสี